

Mededeling

Sector/afdeling	O&O	ID-nummer	WBL-1496716413-1328
Indiener	Marcel Janssen	Portefeuillehouder	Arnold Jansen
Onderwerp	Samenwerking met Limburgse gemeenten		
Datum vergadering	13 juli 2022	Agendapunt nr.	5.4

Kennisnemen van

Mededeling over Samenwerking met Limburgse gemeenten.

Algemeen

Sinds de start van de afdeling Product en Markt op 1 januari 2019 kenmerkt de afdeling zich als een stabiele, naar buiten gerichte dienstverlener voor Limburgse waterketenpartners. We verbinden, helpen, adviseren en ontzorgen.

Bestuurlijke uitgangspunten voor samenwerking

Het versterken van de samenwerking in de waterketen is gebaseerd op het Bestuursakkoord Water en gericht op het realiseren van de volgende drie K's:

1. het verlagen van de Kosten;
2. het verminderen van de personele Kwetsbaarheid (kennis en/of deskundigheid)
3. het verhogen van de Kwaliteit van dienstverlening.

Door alle Limburgse waterpartners (Provincie Limburg, 31 Limburgse gemeenten, WL, WBL en WML) is in het ondertekende Limburgse visiedocument 'Waardevol Groeien' van september 2015 een 4e K toegevoegd in de vorm van het 'vergroten van Klantgerichtheid'.

Het vastgestelde Bestuursprogramma 2019 – 2023 fungeert als richtlijn voor de te maken keuzes en de te nemen besluiten in de bestuursperiode 2019 – 2023.

In het Bestuursprogramma 2019-2023 is in de kernopgave voor 'Zuiveren en waterketen' o.a. het volgende opgenomen (citaat):

'Wij willen:

- *voorop gaan in het benutten van de mogelijkheden om efficiëntie en kwaliteitswinst in de waterketen te behalen. Duurzaamheid en doelmatigheid worden daarbij zoveel mogelijk met elkaar verbonden;*
- *de samenwerking in de waterketen vanuit Waterschap Limburg en Waterschapsbedrijf Limburg versterken met gemeenten en Waterleiding Maatschappij Limburg, waarbij iedere partner verantwoordelijk blijft voor de eigen wettelijke taken;*
- *afvalwatervraagstukken samen oppakken met bedrijven, agrariërs en kennisinstellingen, waarbij wordt onderzocht op welke wijze kennis en ervaring van Waterschapsbedrijf Limburg op het gebied van circulaire economie en technologie (zoals Verdygo) kunnen worden ingezet'.*

In de Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030 van september 2017 is als bovenliggend einddoel van de regionale samenwerking opgenomen: het '*betaalbaar en duurzaam blijven invullen van het Limburgse (afval)waterbeheer*'. Daarnaast is specifiek over de samenwerking met gemeenten in de afvalwaterketen het volgende in de Toekomstvisie opgenomen (citaat): 'Samenwerking in de afvalwaterketen is gebaat bij een positionering van het zuiveringsbeheer op enige afstand van het waterschap, omdat de watersysteem- en waterveiligheidsstaken (o.a. toezicht en handhaving) van een waterschap met enige regelmaat (kunnen) leiden tot belangentegenstellingen met gemeenten. Naarmate het zuiveringsbeheer door gemeenten sterker wordt geïdentificeerd met het waterschap als een krachtig bestuursorgaan 'waar je ook last van kan hebben', zou het lastiger kunnen worden om tot verdere samenwerking in de afvalwaterketen te komen'. Voor de samenwerking geldt als uitgangspunt dat het politiek primaat bij wettelijke verantwoordelijkheden van partners blijft. Zeggenschap over de taakuitvoering door WBL wordt zo vormgegeven dat WL de wettelijke zorgplicht voor transport en zuivering van afvalwater te allen tijde volledig kan waarmaken. Dit uitgangspunt is een ontwerpcriterium dat voor alle publiekrechtelijke partners in de waterketen geldt en in beginsel geen samenwerkingsvormen uitsluit.

In de opdrachtverstrekking van het bestuur van WL aan WBL (oktober 2018) is het volgende opgenomen (citaat):

'Ten aanzien van de waterketen streven we gezamenlijk naar een optimale samenwerking met onze partners, waarbij het bereiken van synergievoordeel op korte termijn de leidraad vormt. Daarvoor maken we optimaal gebruik van de bestaande samenwerkingsmogelijkheden'.

Intensivering en groei samenwerking

De samenwerking met alle betrokken waterpartners in de Limburgse afvalwaterketen heeft zich, gelet op de bestuurlijke uitgangspunten en opdracht van WL aan WBL, de laatste jaren steeds verder ontwikkeld.

In de afgelopen jaren is daardoor een breed draagvlak ontstaan voor verdere samenwerking op diverse taakgebieden, zoals bijvoorbeeld beheer en onderhoud van gemalen, IBA's en kunstwerken, meten – monitoren – rekenen (MMR) en/of stedelijk waterbouwkundige advieswerkzaamheden.

De waterpartners kunnen op basis van een cafeteria model kiezen voor een bepaalde dienstverlening door WBL.

De dienstverlening door WBL kan in de praktijk een combinatie zijn van uitvoering van vier taakgebieden of de uitvoering van één taakgebied, zoals bijvoorbeeld beheer en onderhoud van IBA's.

Het cafeteria-model biedt hierdoor de mogelijkheid van dienstverlening op basis van situationeel maatwerk per gemeente en een organisch groeimodel van samenwerking in de Limburgse afvalwaterketen.

Op dit moment loopt er ook een verkennend gesprek met de Provincie Limburg voor uitvoering van het beheer, onderhoud en renovatie van provinciale gemalen inclusief het koppelen van de gemalen op centrale telemetrie.

Extern onafhankelijk Klanttevredenheidsonderzoek

In totaal heeft WBL met 29 van de 31 Limburgse gemeenten (= 94 %) een samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor de dienstverlening van één of meerdere producten. Uitsluitend met de gemeenten Venray en Gulpen-Wittem is op dit moment nog geen samenwerkingsovereenkomst afgesloten. WBL en WL behoren daarmee tot de koplopers van samenwerking in de afvalwaterketen in Nederland.

In vergelijking tot 1 januari 2019 (start 'Operatie Waterkracht') is de samenwerking met de Limburgse gemeenten geïntensiveerd. Dit komt tot uitdrukking in een verdere groei van de contractuele verplichtingen met gemeenten en een groei van de dienstverlening, in het bijzonder op het gebied van Meten-Monitoren-Rekenen (MMR) en advieswerkzaamheden van meer dan 50% (peildatum mei 2022).

Om de kwaliteit van onze dienstverlening op een objectieve en onafhankelijke wijze te toetsen is door het externe bureau Integron in de periode juni - juli 2021 een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd.

Uit dit klanttevredenheidsonderzoek blijkt dat de gemeentelijke partners onze dienstverlening gemiddeld met een 7,9 waarderen (zie Figuur 1).

Gemeente	Tevredenheid
Kerkrade	9.20
Sittard-Geleen	8.38
Echt-Susteren	8.20
Eijsden-Margraten	8.20
Horst aan de Maas	8.20
Landgraaf	8.20
Valkenburg aan de Geul	8.20
Venlo	8.20
Maasgouw	8.07
PeelenMaas	7.87
Leudal	7.71
Mook en Middelaar	7.60
Weert	7.60
Brunssum	7.45
Voerendaal	7.22
Beekdaelen	7.14
Nederweert	6.94

Figuur 1

Uit deze klanttevredenheidsscore kan worden geconcludeerd dat de afdeling Product en Markt hun dienstverlening voor de klanten naar tevredenheid uitvoert en hierdoor maatschappelijke meerwaarde levert voor de Limburgse samenwerking in de afvalwaterketen.

Op basis van de ontvangen feedback wordt, in samenspraak met deze gemeenten, onderzocht hoe we ons dienstverleningsconcept verder kunnen versterken.

Het klanttevredenheid onderzoek is uitsluitend gericht op de regionale samenwerking met gemeenten binnen het Limburgse beheersgebied van WBL - WL.

De samenwerking met andere waterschappen op het gebied van de Verdygo ontwikkeling is in dit klanttevredenheidsonderzoek buiten beschouwing gelaten, omdat dit is aan te merken als 'bovenregionale samenwerking'.

Scope van dienstverlening

De dienstverlening naar onze waterketenpartners omvat de volgende taakgebieden:

1. Beheer en onderhoud van gemalen, IBA's en kunstwerken;
2. Meten, Monitoren en Rekenen (MMR);
3. Stedelijk waterbouwkundig advies;
4. Nieuwe ontwikkelingen in de vorm van bijvoorbeeld databeheer en koppeling gemalen van de gemeente Weert aan de CRK.

In onderstaand figuur 2 is de dienstverlening schematisch uitgewerkt.

De scope van dienstverlening door de afdeling Product en Markt (P+M) is in lijn met de Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030 en in omvang gegroeid.

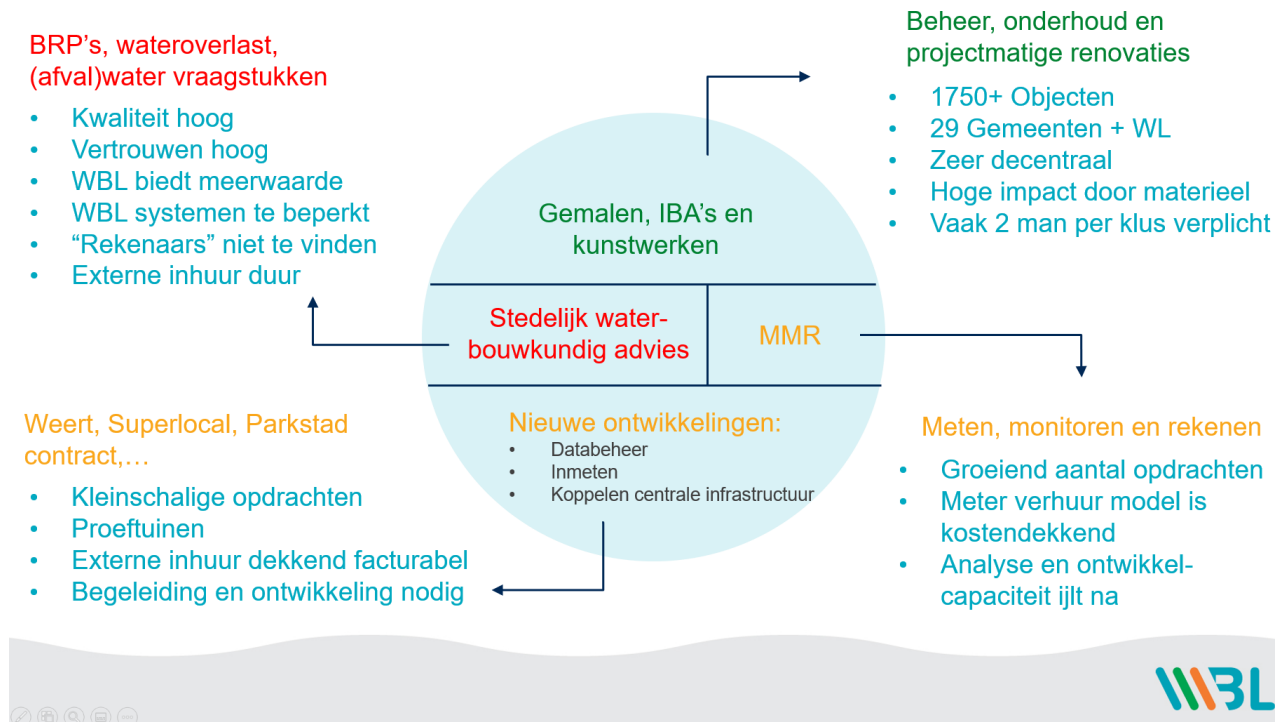

Fig. 2

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de uitgevoerde werkzaamheden in 2021 en een doorkijk gegeven van uitvoering van werkzaamheden in 2022.

In bijlage 2 is in een overzichtskaart op Limburg brede schaal per gemeente inzichtelijk gemaakt welke taakgebieden worden uitgevoerd door WBL.

Samenwerking biedt maatschappelijke meerwaarde

De samenwerking met de Limburgse gemeenten omvat een omzet van circa 4,8 miljoen euro (periode januari 2021 tot mei 2022). Uitgaande van de 4 K's (kosten verlagen, kwetsbaarheid verminderen, kwaliteit van dienstverlening verhogen en klantgerichtheid vergroten) leidt samenwerking in de afvalwaterketen tot maatschappelijke waarde creatie. Daarmee wordt door WBL én WL uitwerking gegeven aan het aspect van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

Gelet op de (potentiële) groei van de samenwerking met de Limburgse waterpartners wordt door de sector Strategie en Innovatie een verdiepend onderzoek uitgevoerd. Hierbij wordt naar de maatschappelijke meerwaarde (uitwerking 4 K's) van de regionale samenwerking in de afvalwaterketen gekeken. Naar verwachting zijn de eerste uitkomsten van het onderzoek in het 3^e kwartaal van dit jaar beschikbaar.

Aanbestedingsrechtelijke/mededingingsrechtelijke risico's

De samenwerking tussen WBL en de gemeenten betreft een vorm van publiek-publieke samenwerking (horizontale samenwerking). De juridische verhouding tussen WBL en gemeenten in deze samenwerkingsrelaties bevat in beginsel risico's, met name voor de gemeente als aanbestedende dienst. Het uitbesteden van werkzaamheden van de ene overheid (gemeente) aan een andere overheid (WBL) moet passen binnen de uitzonderingsregels van de aanbestedingswet, waaronder begrepen het niet beperken van de mededinging.

In verband met de toenemende vraag van gemeenten en de specifieke vraag van de gemeente Weert voor vervanging van 400 minigemalen, is over deze samenwerkingsvorm eind 2018 extern juridisch

advies ingewonnen bij Dirkzwager. Conclusie van dat advies is dat, hoewel niet gespeend van ieder risico, het goed verdedigbaar is dat de samenwerking met de gemeenten valt onder de uitzonderingsgrondslag van de horizontale samenwerking en daarmee niet Europees aanbestedingsplichtig is.

Teneinde eventuele risico's verder te mitigeren heeft voor wat betreft de vervanging van voormelde minigemalen overleg plaatsgevonden met de inkoopadviseurs van de gemeente Weert. Daarbij zijn afspraken gemaakt over de minigemalen waarbij nadere invulling is gegeven aan de aanbestedingsrechtelijke vereisten.

Het voorkomen van elke aanbestedingsrechtelijke vorm van risico, hoe gering ook, kan worden gerealiseerd in de ontwikkeling van een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. Het direct uitbesteden van een opdracht aan een eigen 'dochteronderneming' is binnen het aanbestedingsrecht verdedigbaar.

Resumé

Samenvattend kan het volgende worden geconcludeerd met betrekking tot de regionale samenwerking met Limburgse gemeenten:

1. De dienstverlening door de afdeling Product en Markt wordt door klanten in de afvalwaterketen gewaardeerd.
2. Er is een stevig fundament gelegd voor regionale samenwerking op het gebied van de Werktuigbouwkundige / Elektrotechnische (W/E) dienstverlening én de dienstverlening op het gebied van Meten, Monitoren en Rekenen (MMR).
3. De behoefte voor samenwerking in de afvalwaterketen in Limburg en uitvoering van taakgebieden groeit en bevestigt de maatschappelijke meerwaarde van regionale samenwerking met gemeenten.
4. Gelet op de groeiende adviesvraag van klanten (stedelijk waterbouwkundig advies) en de krapte op de arbeidsmarkt van technisch geschoold personeel kan een spanningsveld ontstaan. Bundeling en centralisering van specifieke technische materiedeskundigheid bij een uitvoeringsorganisatie is een oplossingsrichting voor het voorkomen en/of beperken van deze personele kwetsbaarheid, waardoor de gewenste dienstverlening aan de Limburgse waterpartners kan worden gewaarborgd.
5. Vanuit aanbestedingsrechtelijk perspectief is het goed motiveerbaar dat de samenwerking met de gemeenten valt onder de uitzonderingsgrondslag van de horizontale samenwerking tussen twee overheden (WBL en gemeenten).

Bijlage 1: Product en Markt 2021 en trechter voor 2022

Adviestrajecten:

2021

Gemeente	Werkzaamheden
Echt-Susteren	Basisrioleringsplan gehele gemeente opstellen
Leudal	Basisrioleringsplan kernen Roggel, Neer en Heibloem opstellen
MMR Parkstad	Detachering adviseur rioleringstechniek aan gemeente Heerlen t.b.v. opstellen basisrioleringsplannen Brunssum, Landgraaf, Heerlen, Kerkrade, Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal.
MMR Parkstad	Analyse wateroverlast Burgemeester Slanghenstraat
Horst aan de Maas	Verdiepingsslag stresstest wateroverlast door uitvoeren analyses kwetsbaarheid voor hevige neerslag voor de gehele gemeente.
Horst aan de Maas	Advies effect lozing Toverland op gemeentelijk rioolstelsel
Weert	Analyseren functioneren overstorten Stramproy-West op basis van rioleringsmodel en waterstandsmetingen.
Voerendaal	Detachering adviseur rioleringstechniek aan gemeente Voerendaal
WBL	GIS analyses wateroverlast zomer 2021

2022

Gemeente	Werkzaamheden
Echt-Susteren	Basisrioleringsplan gehele gemeente opstellen (af ronding)
Leudal	Basisrioleringsplan kernen Roggel, Neer en Heibloem opstellen (af ronding)
MMR Parkstad	Detachering adviseur rioleringstechniek aan gemeente Heerlen t.b.v. opstellen basisrioleringsplannen Brunssum, Landgraaf, Heerlen, Kerkrade, Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal. (doorlopend)
MMR Parkstad	Analyse wateroverlast Retersbeek
Weert	Opzetten watersysteemgebiedskaart met kenmerken en regels voor afvoeren van hemelwater.
Horst aan de Maas	Ondersteuning bij actueel houden beheerbestand en rioolmodel.
Horst aan de Maas	Analyse waterstandsmetingen (Q2).
Voerendaal	Detachering adviseur rioleringstechniek aan gemeente Voerendaal. (doorlopend)
Meerssen	Basisrioleringsplan Bunde en analyse wateroverlast (Q1/Q2)
Valkenburg	Analyse benutting berging in gemeentelijk rioolstelsel en transportleiding WBL. (Q2/Q3)

2022 In de verkenningfase/offerte

Gemeente	Werkzaamheden
Echt-Susteren	Basisrioleringsplan gehele gemeente opstellen (afronding)
Leudal	Basisrioleringsplan kernen Roggel, Neer en Heibloem opstellen (afronding)
MMR Parkstad	Detachering adviseur rioleringstechniek aan gemeente Heerlen t.b.v. opstellen basisrioleringsplannen Brunssum, Landgraaf, Heerlen, Kerkrade, Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal. (doorlopend)
MMR Parkstad - Voerendaal	Analyse wateroverlast Retersbeek
Weert	Opzetten watersysteemgebiedskaart met kenmerken en regels voor afvoeren van hemelwater.
Horst aan de Maas	Ondersteuning bij actueel houden beheerbestand en rioolmodel.
Horst aan de Maas	Analyse waterstandsmetingen (Q2).
Voerendaal	Detachering adviseur rioleringstechniek aan gemeente Voerendaal. (doorlopend)
Meerssen	Basisrioleringsplan Bunde en analyse wateroverlast (Q1/Q2)
Gennepe	Analyse bergingscapaciteit hemelwaterstelsel in Heijen. (Q1)
Valkenburg	Analyse benutting berging in gemeentelijk rioolstelsel en transportleiding WBL. (Q2/Q3)
MMR Parkstad - Kerkrade	Ondersteuning om data op orde in beheerbestand op orde te brengen voor de gemeente Kerkrade. (Q1/Q2/Q3)
Gennepe	Analyse werking gemalen hemelwater. (Q2/Q3)
Roermond	Verkenning samenwerking opstellen basisrioleringsplan/systeemoverzicht stedelijk water. (Q3/Q4)
Weert	Actualiseren rioleringsmodel en analyse metingen. (Q3/Q4)
Weert	Analyse waterstandsmetingen. (Q3/Q4)

2021

Gemeente	Werkzaamheden
Sittard-Geleen	Inmeten van alle gemeentelijke gemalen (dimensies van het gemaal en hoogte in mNAP).
Sittard-Geleen	Plaatsen van 2 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur).
Roerdalen	Plaatsen van 7 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur).
Peel en Maas	Plaatsen van 8 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur).
Horst aan de Maas	Plaatsen van 32 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur).
Weert	Plaatsen van 2 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur). Uitbreiding op het bestaande meetnet.

2022

Gemeente	Werkzaamheden
Sittard-Geleen	Plaatsen van 3 niveaumeters in gemeentelijke infiltratievoorzieningen (verhuur).
Valkenburg ad Geul	Plaatsen van 20 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur).
Meerssen	Plaatsen van 6 niveaumeters in het gemeentelijk stelsel (verhuur).

2021:

- Aanbesteding op de markt gezet en gegund aan Remondis (Copier)
Contractueel gebonden gemeenten kunnen eveneens gebruik Maken VAN Deze aanbesteding
- Proefmetingen aan IBA's verder doorontwikkeld en toegepast in gemeenten;
 - Peel en Maas
 - Leudal
 - Brunssum
 - Beekdaelen
- Renovatie IBA's opgestart gemeente Eijsden Magraten 17 stuks (7 uitgevoerd in 2021 rest in 2022)
- Renovatie IBA's gemeente Gennep 18 stuks
- Grotere nieuwe IBA geplaatst bij Hartelstein Maastricht (20 personen)

2022:

- Renovatie IBA's voor 2022
 - Gemeente Bergen 40 stuks
 - Gemeente Leudal +/- 15 stuks
 - Gemeente Weert 14 stuks
 - Gemeente Maastricht 9 stuks
 - Gemeente Beekdaelen ?? stuks (+/- 5 ??) Eerste inventarisatie gedaan
 - Gemeente Roermond 1 stuks + 1 stuks nieuw te plaatsen
 - Gemeente Eijsden Margraten 10 stuks

Ontwikkeling in 2022:

- Verdieping Periodiek Onderhoud in samenwerking met gemeente Peel en Maas,

Implementeren van onze meting, bekijken of PO reinigen naar 1 x per 2 jaar kan, en zo onderhoud laten plaatsvinden afhankelijk van effluentkwaliteit
2 x meten i.p.v. 1 x reinigen, en aan de hand van effluentkwaliteit proces bijstellen en beter in greep krijgen.
- Steeds meer gemeenten zijn geïnteresseerd in onze meting van het effluent.
 - Gemeente Beekdaelen wederom 19 IBA's bemonsteren
 - Gemeente Maastricht 13 IBA's bemonsteren
 - Gemeente Weert 14 IBA's bemonsteren
 - Gemeente Leudal vervolgstap in uitvoerig n.a.v. 1^e meting

(IBA's met slechte effluent kwaliteit opnieuw bekijken)
 - Gemeente Peel en Maas vervolgstap in uitvoerig n.a.v. 1^e meting

(IBA's met slechte effluent kwaliteit opnieuw bekijken)
 - Gemeente Beekdaelen vervolgstap in uitvoerig n.a.v. 1^e meting

(IBA's met slechte effluent kwaliteit opnieuw bekijken)

2021

Gemeente	Werkzaamheden
Project	Molenvaart beton technische renovatie en vervangen gedeelte van het pompen arsenaal
Project	Radarmetingen: vervangen alle niveaumetingen op gemalen door radarmetingen
Project	Minigemalen Weert , vervangen van ca 400 gemalen en aansluiten op Wauter
Weert	2 nieuwe gemalen opgeleverd en toegevoegd aan de UVOK
Weert	2 stuks gemalen voorzien van nieuwe E kasten en telemetrie
Weert	5 stuks oude niet in gebruik zijnde schakelkasten geamoveerd
Stein	Vervangen telemetrie 22 minigemalen en aansluiten op hoofdpst
Stein	Nieuwe schakelkast en telemetrie BBB Veerweg
Stein	Vervangen pompen diverse gemalen en buffers
Sittard-Geleen	Dekmaten alle locaties inmeten
Sittard-Geleen	Vervangen telemetrie 1 gemaal
Sittard-Geleen	E installaties in orde brengen van alle fontein en waterspelen, tevens NEN 3140 keuring
Schinnen	Vervangen E installatie en telemetrie 1 buffer
Schinnen	19 objecten van nieuwe communicatie modules voorzien.
Valkenburg	2 buffers voorzien van nieuwe E installaties en telemetrie
Kerkrade	Beton-technische inspectie uitgevoerd 4 buffers
Diverse	Ondersteunende werkzaamheden, vervangen onderdelen en reinigen i.v.m. hoogwaterperiode.
Kerkrade	1 nieuw gemaal opgenomen in UVOK (Super Local)

Gemeente	Werkzaamheden
Project	Molenvaart 2 ^e fase vervangen resterende pompen en toebehoren
Project	Radarmetingen: vervangen niveaumetingen op de influentgemalen van de rwzi's
Project	Minigemalen Weert, laatste fase werkzaamheden, nazorg
Roermond	Onderhoud en NEN3140 inspectie uitvoeren aan ca 100 minigemalen (nog niet in UVOK)
Roermond	Vervangen telemetrie 9 gemalen
Roermond	Vervangen telemetrie aan ca 20 gemalen. (nog geen opdracht)
WL	NEN 3140 inspectie alle objecten. 1 per 5 jaar
WL	Toevoegen nieuwe objecten aan UVOK (nog niet bekend hoeveel)
Echt-Susteren	Oriënterend gesprek betreft ombouw gemalen en buffers, voorzien van nieuwe telemetrie en aansluiten op hoofdpst WBL
Stein	Vervangen E installaties en telemetrie van diverse buffers en rioolgemalen (ca 10 stuks)
Stein	Vervangen pompen diverse rioolgemalen en buffers
Valkenburg	Nieuw gemaal voorzien van telemetrie en aansluiten op de hoofdpst van WBL. Opnemen in UVOK
Valkenburg	Beton-technische inspectie uitvoeren bij ca 10 buffers
Kerkrade	Beton-technische reparaties uitvoeren aan 4 buffers (nog geen opdracht)
Simpelveld	1 nieuw gemaal opnemen in UVOK
Schinnen	vervangen E installatie en telemetrie van 6 objecten

Addendum mei '22:

Ingekomen vraag van gemeente Weert voor het uitvoeren van een nieuw SSW (voormalig BRP)

